

Vloga svetopisemskih zgodb v iskanju smisla pri soočanju z otrokovo kronično boleznijo

Povzetek: V prispevku smo proučili vpliv kronične bolezni pri otroku na družinsko dinamiko, pri čemer smo se osredotočili na čustvene, duhovne in eksistencialne težave, ki jih prinaša dolgotrajna bolezen. Proučili smo primere iz Svetega pisma, ki osvetljujejo težave starševstva in odnosov med starši in otroki. Poudarjamo, kako duhovni vidiki, kot so vera, molitev in zaupanje, lahko pomagajo staršem in otrokom pri spoprijemanju s trpljenjem, zlasti ob kroničnih boleznih. Zgodbe iz Svetega pisma, v katerih starši iščejo pomoč pri Jezusu, razkrivajo globoko potrebo po povezovanju, razmejevanju čustev in osebni rasti. Članek poudarja pomen celostnega pristopa k obravnavi bolezni, ki vključuje tako medicinske kakor duhovne in čustvene dimenzije, kar lahko močno izboljša kakovost življenja bolnikov in njihovih družin.

Ključne besede: starševstvo, duhovnost, Sveto pismo, trpljenje, odnosi

Abstract: In this paper, we examine the impact of a child's chronic illness on family dynamics, focusing on the emotional, spiritual and existential challenges of long-term illness. Examples from the Bible were examined to highlight the challenges of parenting and parent-child relationships. Emphasises how spiritual aspects such as faith, prayer and trust can help parents and children to cope with suffering, especially in the context of chronic illness. The stories from the Bible where parents seek help from Jesus reveal a deep need for connection, resolution of emotions and personal growth. The article highlights the importance of a holistic approach to the management of illness, including medical as well as spiritual and emotional dimensions, which can significantly improve the quality of life of patients and their families.

Keywords: parenting, relationships, scripture, spirituality, suffering

1. UVOD

Življenje s kronično boleznijo zahteva številne prilagoditve, ki pogosto zasenčijo posameznikovo doživljanje, odnose, duhovnost in čustveno stanje. Vsa ta področja pa vplivajo tudi na bolezen, saj motijo posameznikovo vsakodnevno spoprijemanje z njo, posegajo v režim zdravljenja ter ogrožajo njegovo samopodobo, čustveno in psihično blagostanje ter vero. Posameznik se spoprijema s psihično napornimi procesi, kot so sprejemanje bolezni, prilagoditev zahtevam zdravljenja in spoprijemanje z boleznijo (Pate 2019, 17–31). Bolezen lahko povzroči

telesno bolečino, ki močno vpliva na posameznikovo doživljanje in prinaša izgubo občutka varnosti. Kronična bolezen pa ne spremeni le posameznika, temveč tudi celotno družino, saj vpliva na vsakodnevno družinsko življenje, spreminja vloge in uvaja nove vsakodnevne dejavnosti. Družina lahko občuti veliko stresa, narava in kakovost družinskih odnosov pa vplivata na posameznikovo spoprijemanje z boleznijo. Pri otroku s kronično boleznijo se poveča tudi ranljivost staršev, saj starševska vloga kar naenkrat postane mnogo bolj zahtevna (52–58).

Ko ima otrok kronično bolezen, so potrebne temeljite spremembe družinskih dejavnosti. Višja stopnja družinskega stresa in pretirano posvečanje otrokovim simptomom lahko podaljšata njihovo trajanje. Otroci s kronično boleznijo imajo lahko primanjkljaje v družinski povezanosti, prožnosti, odnosih s starši, konfliktnih in spretnostih reševanja težav (59–62). Starši igrajo pomembno vlogo pri zagotavljanju otroku primerno oblikovanih informacij, saj se z njegovim razvojem spreminjajo tudi socialne, čustvene in kognitivne sposobnosti, ki vplivajo na otrokovo doživljanje bolezni in integracijo bolezni v vsakdanje življenje (Turner-Cobb 2014, 195). Kronična bolezen otroka s pridruženimi akutnimi in dolgoročnimi posledicami pogosto privede starša do eksistencialnih vprašanj in občutkov krivde in nemoči. Pojav bolezni pogosto sproži vprašanja o otroku, sebi in drugih, vključno z vprašanji o Bogu pri verujočih posameznikih (Gostečnik 2014, 279).

2. VERA IN BOLEZEN

Vera in duhovnost igrata ključno vlogo pri tem, kako posamezniki ocenjujejo in doživljajo stresna stanja, saj zagotavljata občutek nadzora in krepijo samozavest. Molitev, duhovne vaje, vera v Boga, pogovori z duhovnimi voditelji in verske ustanove so lahko vir (po)moči v stiski (Hood, Hill in Spilka 2018, 496–497). Posamezniki z zdravo duhovno identiteto hitreje okrevajo in zmorejo vzpostaviti bolj zdrav življenjski slog. Zdrava duhovna identiteta vključuje občutek povezanosti z Božjo ljubeznijo, občutek vrednosti, pomena in vrednosti življenja ter sposobnosti izpolnitve svojega potenciala ali talentov. Duhovnost ima pri spoprijemanju s kronično boleznijo pomembno vlogo. Je pomembna prvina zdravstvene oskrbe in blagostanja tako posameznika kakor družine. Vključevanje duhovne oskrbe v zdravljenje lahko izboljša zdravstvene rezultate (Balboni et al 2022, 184–197). Ohranjanje občutka duhovnosti ali religioznosti pripomore k boljšemu počutju posameznikov s kroničnimi boleznimi, zmanjšuje depresivne simptome in krepi občutek upanja in miru (Lucette et al. 2016, 505). Rosini (2022, 23–29) poudarja, da je pravo trpljenje pomanjkanje ljubezni. Čeprav telo lahko ogroža neozdravljiva kronična bolezen, je vsak posameznik potreben globlje čustvene ozdravitve, da lahko ljubi. Bolezenski simptomi se na duhovni ravni izražajo z otročjostjo, najrazličnejšimi zasvojenostmi, agresivnostjo, strahopetnostjo itd., v njihovem ozadju pa tiči strah, ki je posledica napačnih predstav in prepričanj. Le v moči Božje milosti lahko posameznik te laži prepozna, jih razkrije in tako ljubi na zrel način, kar vodi do sprostitev notranje lepote, telesnih, umskih in duhovnih sposobnosti. Drugače povedano, le Božja milost preoblikuje bolečino in trpljenje ter omogoča funkcionalnejše življenje.

Nekateri strokovnjaki (Gržan 2013, Grün 2008, Gostečnik 2021) poudarjajo, da lahko verni ljudje v trpljenju izkusijo, da jih Bog prečiščuje in oplemeniti. Izaija (48,10) pravi: »Glej, pretopil sem te, pa ne v srebro, v topilnici trpljenja sem te preizkusil.« Trpljenje je mogoče razumeti le z Božjo bližino, ki posameznika napolnjuje z močjo (Gržan 2013, 317–318). Trpljenje lahko osvetli le Bog, ki ga najdemo v sprejemanju njegove skrivnosti. To omogoča novo perspektivo, kjer vprašanje »zakaj« izgubi pomen in ostane le zrenje v Božjo ljubezen (Grün 2008, 18). Krvotočna žena iz Markovega evangelija, ki je krvavela 12 let, je po tistem, ko je »slišala za Jezusa« (Mr 5, 27), zapustila svoja prepričanja in se odpravila za Gospodom Jezusom, da bo ozdravela, če se bo

dotaknila »le njegove obleke« (Mr 5, 28). Beseda o Gospodu sproži proces duhovnega zdravljenja (Rosini 2022, 101-114, 181).

Grün (2008, 27-30) meni, da bolezen človeka prisili k razmisleku o tem, na čem želi graditi svoje življenje. Če temelji na Bogu, ga bolezen ne more zlomiti, ampak mu pomaga odkriti nove vrednote, kot so molitev, tišina, glasba, narava in prijateljstva. Kadar šolska medicina ne more več pomagati, lahko nastaneta zmeda in negotovost. Grün poudarja pomen molitve in zaupanja v Boga. Pomembno je, da preizkušani ne prelagajo odgovornosti za ozdravitev na druge, saj to vodi v razočaranje in krivdo. Nedojemljivost Boga lahko zaslutimo tudi v Jobovi zgodbi. Kljub Jobovemu trudu, poštenosti in pravičnosti v njegovo življenje pride trpljenje. Svojo bolečino izrazi z jezo in očitki: »Naj zgine dan, ko sem se rodil, in noč, ko so rekli: Deček je bil spočet!« (Job 3,3-4). Po svojem trpljenju se Job vda, Bog pa se mu v njegovi ponižnosti razodene: »Z ušesom sem slišal o tebi, a zdaj te je videlo moje oko« (Job 42,5-6). Bog mu povrne, kar je izgubil pred trpljenjem.

Krvotočna žena se je Jezusovega plašča dotaknila v veri, da bo ozdravljena. Človek pa se mora dotakniti Jezusovih čustev do nas v intimnem odnosu z Njim, ko nas On potegne iz naše odtujenosti in nam omogoči vstop v resničnost. Jezusov plašč predstavljajo dejavnosti, kot so molitev, bratsko občestvo, poslušanje in premišljevanje Božje besede, prejemanje zakramentov, opravljanje del usmiljenja, post itd., po katerih se približamo Gospodu, da nas lahko ozdravi. Na Gospodovo ozdravitev odgovorimo z izrazom hvaležnosti, kot je to storila krvotočna žena, ki je Jezusu povedala vso resnico. Ozdravitev pomeni diametralno nasprotje bolezenskega stanja; če posameznik pred ozdravitvijo živi v prevari in lažeh, bo po njej na svoje življenje gledal z upanjem in hvaležnostjo (Rosini 2022, 182-184).

Jezus, ki je tudi sam trpel, razume bolečino vsakega posameznika. Na križu je klical iz osamljenosti in bolečine: »Moj Bog, moj Bog, zakaj si me zapustil?« (Ps 22,1-3). Jezus je trpel najbolj kruto in nepravilno, vendar je s svojo ljubeznijo premagal temo sveta (Grün 2008, 27). Gerjolj (2006, 55) poudarja, da nas »božja pedagogika« uči, da odrešenje človeka ni rezultat lastnih naporov, temveč Božja dobrot in ljubezen. Če trpljenje sprejmemo z ljubeznijo, premagamo temo in izkusimo največjo moč, saj Jezusov krik na križu odpira pot do Boga (Grün 2008, 27).

3. ŠTIRJE PRIMERI IZ SVETEGA PISMA O ODNOSIH MED STARŠI IN OTROKI

3.1 OČE IN HČI: JAÍROVA HČI (MR 5,21-43)

Ta zgodba ponazarja prezrtje hčere ali zanemarjenost očeta v njegovi vlogi, saj je hčer zaradi pomembne službe postavil v ozadje. Oče svojo hčer v njeni stiski opazi šele, ko je že prepozno, poišče Jezusa in ga prosi, naj ji pomaga, ker je on izgubil stik z njo. Jezus začuti očetov strah in stisko ter ga spodbuja k vztrajanju, zaupanju in veri v svojo hčer. Lahko bi celo rekli, da je Jezus začutil tudi očetov strah pred hčerjo, saj oče ne ve, kako bi ji pomagal, ne zna pristopiti do nje, zato Jezus najprej ozdravi očetov strah, mu pomaga, da ga prepozna in začuti tudi sam. Jezus s spodbudo povabi očeta, naj ostane trden, zaupa hčeri in ji tako daje trdnost. Jezus se deklince dotakne in jo pokliče k življenju. Rosini (2022, 37) poudarja nasprotje med razburjenimi žalujočimi, ki glasno objokujejo deklíčino smrt, in Jezusovo spokojnostjo, ki trdi, da deklíca samo spi. Le Bog lahko spremeni smrt v spanec in nas iz njega prebudi. Od Gospoda Jezusa prihaja Življenje, ki spreminja temo, napake, katastrofe v vnovično rojstvo (36). S svojim telesnim dotikom vanjo pretaka svojo moč in ji daje vero vase in pogum. Ko naroči, naj ji dajo jesti, starše pouči o spoštljivem odnosu do telesa, ki je enkratno in neponovljivo. Oče mora začutiti svoj strah in oddaljenost, nato pa si dovoliti svoje očetovstvo, ki se odraža v veri, vztrajnosti in upanju. Hči se nikoli ne

odpove očetovi veri vanjo in pogumu, še več, nujno ju potrebuje, da lahko zaživi in se sprejema brez občutkov drugačnosti, nesprejetosti ali zavrnjenosti (Gostečnik 2009, 21–24).

Jaírov primer ponazarja, kako oče v stiski išče pomoč, ko opazi svojo hčer šele v njenem kritičnem stanju. Jezus ozdravi hčer, pri tem pa oče utrdi svojo vero in zaupanje v Jezusovo moč. Jezus s svojim dotikom in ukazom deklici povrne življenje, kar staršem omogoči spoštljiv odnos do telesa in novo perspektivo v obvladovanju lastnih občutkov in strahov.

3.2 OČE IN SIN: JEZUS OZDRAVI BOŽJASTNEGA DEČKA (MR 9,14-29)

Zgodba pripoveduje o očetu, ki išče pomoč za svojega sina z nemim duhom. Predstavljen je zapleten odnos med očetom in sinom, v katerem se oba ne znajdetaj; sin se ne pogovarja z očetom, očetu pa ne uspe rešiti sina med njegovimi napadi. Sinova nemost na neki način odraža tudi očetovo. Grün (2011, 115) meni, da bi ta nemost lahko pomenila očetov čustveni prostor, ki je prazen, in se zato v njem ne more srečati s sinom ter spregovoriti o svojih občutkih. Morda se oče boji sinove agresivnosti in avtodestrukcije, ki sta pravzaprav projekciji očetovih lastnih agresij in jeze. Oče v svoji nemoči in obupu poišče pomoč. Sinov nemi duh bi lahko razumeli tudi kot otrokovo apatijo, izgubo občutka zase in za druge, globoko pod tem pa sram, ki usmerja njegovo vedenje. To je lahko edini način, s katerim otrok izraža svojo jezo in kliče po pozornosti, nežnosti in ljubljenosti.

Jezus najprej začuti očeta, prepozna, kaj je zanj dobro, in mu to pokaže. Dečka želi videti in prisluhniti govorici njegovega telesa v vseh krikih. Še več, Jezus prisluhne tudi očetu in želi slišati njegovo doživljanje sina. »Koliko časa se mu to že dogaja?« je vprašanje, ki očeta usmerja v sinov svet, da se mu tam posveti in ga začuti. Jezus do očeta pristopi z globokim zanimanjem in brez očitkov krivde, kar ozdravi očeta njegove nemosti, tako da zmore spregovoriti o svojem strahu in nemoči (Grün in Robben 2011, 116–118). Oče mora priznati svojo lastno agresivnost in tudi želje, da bi bil njegov sin drugačen, priden, prilagodljiv in vserrazumevajoč.

»Toda če kaj moreš, se nas usmili in nam pomagaj!« Oče se zaveda svoje lastne nemoči in prosi za zapuščen in skrhan odnos s sinom. Jezus mu z besedami »vse je mogoče tistemu, ki veruje« nakaže na njegovo največjo bolečino – izgubo vere v lastnega otroka. Oče začuti svoj strah in nezaupanje, te stiske preneha projicirati v sina. Jezusa se usmili očeta in mu pokaže pravo pot do sina – odnos brez strahu (Grün in Robben 2011, 123–126). Boj z demoni ponazarja diferenciacijo med otrokovim vedenjem in njegovimi notranjimi potrebami. Z drugimi besedami, sin mora izkričati vso grozo in jezo, ki ju je tlačil vsa ta leta, oče pa mora v tem zdržati in začutiti otrokovo željo in potrebo po ljubezni, hotenosti in pripadnosti (Gostečnik 2009, 53–56). Jezus k očetu pristopa z razumevanjem in sočutjem ter ga usmeri v prepoznavanje in obvladovanje lastnih čustvenih težav. Z njegovo pomočjo se spremenita očetovo razumevanje in odnos do sina, kar omogoči sinovo ozdravitev.

3.3 MAMA IN HČI: VERA SIROFENIČANKE (MR 7,24-30)

Zgodba govori o konfliktu med materjo in hčerjo. Mati poišče Jezusa in potoži, da ima hči nečistega duha. To lahko razumemo kot nerazmejenost med materjo in hčerjo, ko mati v hčer projicira svojo stisko in grozo, kar hči odigrava, da ohrani odnos z materjo. Nečisti duh simbolizira misli in občutja, ki človeka preplavijo, ga oropajo svobode in napolnijo s strahom pred bližino in zavrnjenostjo. Mati zapusti dom in se oddalji od hčere, da bi našla pomoč zase (Grün in Robben 2011, 82–88).

Mati vso nemoč prizna Jezusu, ko pade predenj in mu objame noge. Jezus, ko se umakne korak nazaj, materi pokaže potrebo po razmejitvi, ki je nujna v njeni nefunkcionalni materinski drži. Pove ji, da hčere ne čuti in ji ne dopušča, da bi se ob njej nasitila ljubezni. To je trenutek, ko mati pride v stik s svojim sramom brez občutka krivde, in se nauči najosnovnejše diferenciacije, s katero hčer osvobodi čustvene prepletenosti in občutkov nemoči. Jezus ne gre z materjo, ampak jo pusti samo, da v sebi uvidi in razmisli – si vzame čas zase in za svoje materinstvo. Spoznanje prepletenosti lastnih konfliktov in hčerinih težav osvobodi mater njene nezavedne posesivnosti do hčer. Ko mati resnično začuti sebe in svoje materinstvo, lahko tudi hči živi svoje življenje. Če mati hčer obremenjuje s sramom in krivdo, bo ta hodila po svetu z vsemi občutji in večno iskala razrešitev teh bolečin (Gostečnik 2009, 70–73). Jezus s svojim odgovorom omogoča materi, da razume svojo lastno vlogo in osvobodi hčer emocionalne prepletenosti. To omogoča hčeri, da živi svoje življenje brez bremen materinih čustev.

3.4 MAMA IN SIN: JEZUS OBUDI MLADENIČA V NAINU (LK 7,11-17)

Zgodba pripoveduje o vdovi, ki izgubi svojega sina. Ko jo Jezus sreča na poti iz mesta, jo ustavi in jo dá sočutno tolaži. Prepozna njeno izgubo in žalost ter jo usmeri k spoprijemanju s svojimi občutji. Jezus ji omogoči, da spozna svoj globoki strah pred izgubo. Podobno kot pri Jairjevi hčeri pokliče mladeniča k življenju, dovoli mu, da izrazi in ubesedi vse, kar čuti. Telo dobi novo priložnost, da se osvobodi in izrazi vse svoje zaznave. Gre za osvoboditev sina iz maminih spon, kar je mogoče le, če se mati umiri ter začuti svojo in otrokovo stisko. Mati se mora ločiti od lastnih potreb in strahov, ki sina vežejo nase, in mu prisluhniti (Gostečnik 2009, 67–69).

4. SKLEP

Predstavljeni primeri iz Svetega pisma osvetljujejo različne vidike starševskih težav in odnosov z otroki. Razkrivajo, kako starši in otroci iščejo moč, tolažbo in smisel v svojem trpljenju ter kako lahko duhovni vidiki pomagajo pri premagovanju težav. Zgodbe o očetih in materah, ki iščejo pomoč pri Jezusu, kažejo na globoko potrebo po povezovanju in zaupanju ter ponujajo vpogled v potencialne poti duhovne rasti in osebnega razvoja z bolečino. Kronična bolezen pri otroku ne le da preizkuša starševsko moč in vzdržljivost, temveč tudi odpira prostor za eksistenčialna vprašanja o življenju, smislu trpljenja in odnosu z Bogom. Za starše otrok s kroničnimi boleznimi je pomembno, da se najprej spoprimejo z občutki krivde, ki jih doživljajo v odnosu do bolezni in tudi do otroka, ter si priznajo občutke lastne nemoči in se spoprimejo z njimi. Če starš ne loči svojih čustev od otrokovih, ne more začutiti otroka in verjeti vanj, v njegovo hrepenenje in dobro, ki ga lahko otrok razvije kljub bolezni in omejitvam. Otrok močno čuti, ali starš verjame vanj ali ne. Ta vera ne pomeni sprenevedanja in zanikanja težav, temveč sprejemanje dejanskega stanja ob hkratnem prepričanju, da v otroku obstaja zdravo jedro, iz katerega bo črpal moč za spoprijemanje s težavami. Pomembno je, da starši sprejmejo otroka z vsemi težavami, ki v njih prebudijo lastno nemoč in nebogljenost. Starši morajo biti pripravljeni pogledati v ogledalo, ki jim ga nastavlja otrok, in se spoprijeti s svojimi šibkostmi. Zaupati morajo, da bo otrok obvladoval svoje življenje, pri čemer sta podpora in molitev ključnega pomena, saj lahko otroku pomagata, da njegovo življenje z omejitvami dobi nov pomen in vrednost (Gostečnik 2009, 21–36; Grün 2008, 88).

Omenjeni primeri potrjujejo pomembnost duhovnega iskanja in notranje preobrazbe pri spoprijemanju s kronično boleznijo. Podčrtujejo, da lahko vera, molitev in duhovna refleksija prinesejo olajšanje in smisel v težkih časih. Družine, ki se spoprijemajo s kroničnimi boleznimi,

so pred izzivom, kako v svoji ranljivosti najti moč in podporo ter kako znova odkriti in utrditi svoja prepričanja in odnose. Zato je pomembno, da se pri obravnavi kroničnih bolezni ne osredotočamo le na medicinske vidike, temveč tudi na duhovne in čustvene dimenzije, ki lahko igrajo ključno vlogo v procesu zdravljenja in prilagajanja. Družinski terapevti, svetovalci, duhovni voditelji in drugi strokovnjaki naj bodo pozorni na te vidike, saj lahko celostna obravnava bolezni in trpljenja pripomore k izboljšanju kakovosti življenja bolnikov in njihovih družin.

REFERENCE

- Balboni, Tracy A., Tyler J. VanderWeele, Stephanie D. Doan-Soares, Katelyn N. G. Long, Betty R. Ferrell, George Fitchett, Harold G. Koenig, Paul A. Bain, Christina Puchalski, Karen E. Steinhäuser, Daniel P. Sulmasy in Howard K. Koh.** 2022. Spirituality in Serious Illness and Health. *JAMA* 328, 2:184–197.
- Božek, Agnieszka, Paweł Fryderyk Nowak in Mateusz Blukacz.** 2020. The Relationship Between Spirituality, Health-Related Behavior, and Psychological Well-Being. *Frontiers in Psychology* 11, 1–13.
- Gerjolj, Stanko.** 2006. Živeti, delati, ljubiti: pedagoška in psihološka interpretacija bibličnih pripovedi: Prva Mojzesova knjiga, Druga Mojzesova knjiga, Tobitova knjiga. Celje: Celjska Mohorjeva družba.
- Gostečnik, Christian.** 2021. *Nevroznost in relacijska družinska terapija*. Ljubljana: Brat Frančišek; Frančiškanski družinski inštitut; Teološka fakulteta Univerze v Ljubljani.
- . 2009. *Me imata kaj rada*. Ljubljana: Brat Frančišek in Frančiškanski družinski inštitut.
- Grün, Anselm.** 2008. *S čim sem si to zaslužil?: nedojemljiva Božja pravičnost*. Maribor: Slomškova založba.
- Grün, Anselm in Maria Robben.** 2011. *Najdi svojo življenjsko smer: zdravljenje ran iz otroštva – duhovne spodbude*. Ljubljana - Celje: Celjska Mohorjeva Družba.
- Gržan, Karel.** 2013. *Le kaj počne Bog v nebesih, ko je na zemlji toliko trpečih?* Ljubljana: Sanje.
- Hood, Ralph W., Peter C. Hill in Bernard Spilka.** 2018. *The Psychology of Religion : An Empirical Approach*, 5. izdaja. New York, London: Guilford Publications Inc.
- Lucette, Aurelie, Gail Ironson, Kenneth I Pargament in Neal Krause.** 2016. Spirituality and religiousness are associated with fewer depressive symptoms in individuals with medical conditions. *Psychosomatics* 57, 5:505–513.
- Pate, Tanja.** 2019. *Kronična bolezen v družini: soočanje in nenehno prilagajanje*. Ljubljana: Teološka fakulteta Univerze v Ljubljani.
- Rosini, Fabio.** 2022. *Umetnost ozdravitve: krvotočna žena in pot zdravega življenja*. Koper: Ognjišče.
- Turner-Cobb, Julie M.** 2014. *Child Health Psychology: A Biopsychosocial Perspective*. London: SAGE.